

Nr 255.

Ankom till riksdagens kansli den 21 juni 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 till förskott av kostnader för transport av vissa utländska medborgare genom Sverige.

(1:a avd.)

I propositionen nr 332 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 1 juni 1945, föreslagit riksdagen att till Förskott av kostnader för transport av vissa utländska medborgare genom Sverige å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 under fonden för förslag till statsverket anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas följande.

Bland de efterkrigsproblem, vilka omedelbart aktualiserats genom vapenstilleståndet i Europa, intager repatrieringen av befriade krigsfångar en viktig plats. Ett närliggande problem, ur flera synpunkter även det av stor betydelse, avser avtransporten av förutvarande ockupationstrupper och krigsfångar från numera befriade länder.

Sverige synes böra i rimlig omfattning lämna sitt bistånd till genomförandet av dylika transporter i sådana fall, där det ur trafikteknisk synpunkt kan vara ändamålsenligt, att svenska transportmöjligheter tagas i anspråk. Denna förutsättning torde föreligga vad beträffar vissa transporter från Norge. Med anledning därav har regeringen till norska regeringen och sovjetregeringen framfört ett erbjudande att ombesörja transitering genom Sverige av de till ett antal av omkring 74 000 uppgående ryska f. d. krigsfångarna i Norge. Sovjetregeringen har meddelat, att den önskade evakuera samtliga dessa via svenska östersjöhamnar. Samtidigt har norska regeringen i samförstånd med det allierade högkvarteret anhållit om svenska regeringens bistånd till transiteringen genom Sverige i och för hemsändande såväl av de ryska f. d. krigsfångarna i Norge som av tyska krigsfångar därstädes jämte eventuellt förekommande fångar av annan nationalitet samt föreslagit, att svenska regeringen i händelse av bifall till denna anhållan måtte snarast sända tekniska experter till Oslo för överläggning rörande de praktiska detaljerna. Med anledning av denna framställning har svenska regeringen — i enlighet med sin uppfattning att Sverige bör inom ramen för sina resurser hjälpa våra nordiska grannländer i deras strävanden att snarast möjligt åvägabrinda en normalisering av sina inre förhållanden — meddelat, att den är villig lämna sin medverkan till en dylik repatriering. Härvid förutsattes dock, att hemsändandet av tyskarna i största möjliga utsträckning sker sjövägen. Då enligt för närvarande föreliggande uppgifter antalet tyska krigsfångar i Norge torde uppgå till minst 300 000, varav en avsevärd del i Nordnorge, måste dessa transporter, även under nyss angivna förutsättning, innebära en synnerligen känbar belastning för den svenska transportapparaten, som redan på grund av transporter i samband med avvecklingen av den militära beredskapen, vedtransporter m. m. för närvarande är hårt ansträngd. Genom-

förändret av ifrågavarande repatrieringstransporter torde få ankomma på vederbörande militära myndigheter, utrustade med därför erforderliga befohener. För den planläggning i samråd med utländska myndigheter, vilken blir erforderlig för genomförandet av dessa transporter, synes en särskild kommitté böra tillsättas.

Då det är ovisst i vilken omfattning svensk medverkan kommer att anlitas för hemtransporten av förenämnda tyska krigsfångar, kan någon närmare beräkning rörande kostnaderna för transportererna icke för närvarande verkställas. I avvaktan på uppgörelser med vederbörande främmande regeringar rörande ersättning för svenska statens utgifter för transporterernas genomförande torde kostnaderna böra förskötteras av statsmedel. Undantag torde härvid böra göras för kostnaderna för nyssnämnda kommitté, vilka kostnader synas böra bestridas från tredje huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. För redovisning av samtliga övriga kostnader för denna verksamhet torde böra av riksdagen äskas ett särskilt anslag under fonden för förslag till statsverket. På detta anslag skola således redovisas de utgifter som de svenska militära myndigheterna, kommunikationsverken m. fl. vidkännas för genomförande av transportererna, varjämte anslaget bör tillföras de ersättningar som inflyta från främmande makt. Huruvida någon del av dessa kostnader slutligt bör stanna på svenska statsverket kan bättre bedömas sedan ytterligare förhandlingar förts med de berörda främmande regeringarna, och jag torde därest så befinnes erforderligt få senare återkomma till denna fråga. Anslaget, vilket torde böra uppföras med ett belopp av 5 miljoner kronor, bör, då vissa transporter äro avsedda att påbörjas redan under innevarande juni månad, anvisas på tilläggsstat II till löpande riksstat.

Utskottet.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att Sverige bör i rimlig omfattning lämna sitt bistånd till genomförande av transporter för hemvändandet av förutvarande ockupationstrupper och krigsfångar från numera befriade länder i sådana fall, där det ur trafikteknisk synpunkt kan vara ändamålsenligt, att svenska transportmöjligheter tagas i anspråk. I förevarande fall är det till övervägande antal fråga om ryska och tyska krigsfångar. Mot de för ändamålet beräknade transportkostnaderna, 5 000 000 kronor, vilka äro avsedda att förskötteras i avvaktan på uppgörelse med vederbörande främmande regeringar, har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker vidare, att kostnaderna för den för planläggning av transporter föreslagna särskilda kommittén bestridas av tredje huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förskott av kostnader för transport av vissa utländska medborgare genom Sverige* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 under fonden för förslag till statsverket anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

Stockholm den 21 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 253.